

Kunst

103793

KUNST OG UKUNST

I

NASJONALGALLERIET

OPPRYDDINGEN

APRIL 1942

DET MALLINGSKE BOKTRYKKERI

FORORD

Mange vil kanskje tro at denne utstilling er kommet i stand for på en oppsiktsvekkende måte å blamere Galleriets tidligere ledelse og riktig søke å sette disse folk i gapestokken. Det vil i allfall mine motstandere sikkert påstå, men det kunne ikke falle meg inn.

Nei, det er noe ganske annet denne utstilling gjelder, noe meget mere og noe meget større, det nemlig å prøve å overbevise alle om at vår kunst er kommet på vivanke, at vi holder på å miste oss selv og vårt eget for alt dette som er fjernt og fremmed, at disse 20—30 siste årene med få unntagelser har vært en faretruende nedgangsperiode i vår kunst. Vi har jo dyrebare tradisjoner som vi *plikter* å värne om og en arv fra våre store mestere som der etter min mening er sjakret skammelig med. Og disse ting må man vel innse er så viktige at hensyn til enkeltpersoner må vike.

Fra det øyeblikk jeg overtok ansvaret for ledelsen av dette museum har jeg ansett meg forpliktet til å offre meg for denne sak og det er min overbevisning at Galleriet må rennes for alt det som enten svekker inntrykket av vår kunst eller på annen måte gjør samlingen løs og tilfeldig. Hvert eneste verk må heretter forsøre sin plass.

De sentrale salene og hele denne etasjen skal vies vår egen kunst. Da først vil vi igjen kunne si at vi eier et virkelig Nasjonalgalleri slik som I. C. Dahl mente det

Gaver til Nasjonalgalleriet er underkastet samme bestemmelser som innkjøp.

Maleriene utstilles med Departementets samtykke.

burde være. For øvrig er det min mening at all virkelig god kunst, også den utenlandske, må få en verdig plass, hvorfor Galleriets utbygging nå bør påskyndes.

Jeg har nå gjort et litet utvalg av godt og dårlig blant de ting som er tilgjengelige i denne tid. Vi får her se noen prøver på hva vår kunst engang var og hvordan den ser ut idag, samtidig som man får anledning til å bedømme de senere års omstridte innkjøp.

Den nasjonale linje og hele utviklingen fra Dahl til forfallstiden hadde jeg gjerne ønsket komplett; så utglidningen og forsallet hadde trådt enda sterkere frem, men på grunn av evakueringen har altså dette vært umulig. Bare enkelte epoker er representert og dessverre bare med spredte ting. Og på utstillingen vil man da også få høre til å dømme om jeg gjør rett i å utelate fra nymonteringen så mange ting som i de senere år er innkjøpt og for så umåtelig mange penger.

Samtlige bilder og skulpturer tilhører Nasjonalgalleriet. Det som er utstillet i den største sal og viser forsallet, vil ikke bli medtatt i Nasjonalgalleriets nymontering.

Hva det såkalte «entartede» angår så må det sies at vi i det store hele har sloppet heldigere her i Norge enn i de fleste andre land i Europa. Våre unge kunstnere er sunne på bunnen, og vil forhåpentlig nå få øynene opp og innrømme at her trenges et alvorligere studium, et bedre håndverk og frem for alt større pietet for våre tradisjoner. At også vi var kommet temmelig langt ut på skråplanet vil utstillingen vise. Det er trist å se talentfulle malere fornedre seg selv og vår kunst til smakløst sensasjons-

maleri, kommunistisk propaganda og alle slags sykelige eller perverse eksesser.

I de 4 siste kabinetter er opphengt en del svake og helt likegyldige bilder, uskadelige forsåvidt, men etter min mening for dårlige for Nasjonalgalleriet. Disse må kunne innblyttes med bedre ting av vedkommende malere.

Mange av våre kunstnere og en del narraktige kunstskribenter vil selvfølgelig benekte at her i det hele tatt finnes noen utglidning. Det må de jo etter at de i årrekken har flommet av svulstig begeistring over slike ting. Eller man unnskylder disse latterlige prestasjoner med at det betegner en for kunsten nødvendig gjæringsprosess og at den av seg selv snart vil avklares, men det er det intet som tyder på. Frekkhet og sensasjonslyst er ikke av de ting som avklares, men som tvertimot stadig våger seg lenger og lenger ut så lenge det ikke blir slått ned. Mange av de utstilte ting er en hånd mot kunsten og vårt kunstinteresserte publikum, og vi må spørre oss selv om hvordan det er mulig at slike ting er blitt innlemmet i vårt Nasjonalgalleri.

Nasjonalgalleriet har altså med denne utstilling gått foran i kampen mot «entartet» kunst, men flere må følge etter, alle våre samlinger og gallerier bør renses ut og publikum selv må kjempe med, holde seg den slags kunst fra livet.

Søren Onsager.

KABINETT 1

DAHL, I. C.

- 1 Parti fra Præsto 1814.
- 2 Tysk vinterlandskap 1858.
- 3 Fra Hønefossen 1847.
- 4 Stugunøset på Filefjell 1851.
- 5 Trollhättan 1855.
- 6 Fra Lyshornet 1856.
- 7 Elv i Ærom 1857.

CALMEYER, JACOB M.

- 8 Høyfjell 1851.

FEARNLEY, THOMAS

- 9 Slindebjørken 1859.
- 10 Bayersk landskap. Brienzsjøen 1859.

KABINETT 2

CAPPELEN, HERMAN AUGUST

- 11 Skogstudie ca. 1851.
- 12 Skogstudie II ca. 1851.
- 13 Skogtjern i nedre Telemark 1852.

GUDE, HANS

- 14 Foss i Telemark 1859.

HERTERVIIG, LARS

- 15 Skogtjern 1865.

ISAACHSEN, OLAF

- 16 En sætesdøl 1866.
- 17 Stabbur i Sætersdalen 1878
- 18 Syrinbusken 1881.
- 19 Aftenstemning 1884.

TIDEMAND, ADOLPH

- 20 Forarbeide til odelsbonden i «Haugianere» 1846.
- 21 De ensomme gamle 1849.
- 22 En bonde.
- 23 Røkstue, Vossevangen 1855.

KABINETT 3

BACKER, HARRIET

- 24 Musikk. Studie 1890.
- 25 Kortspillere. Studie 1895.

HEYERDAHL, HANS

- 26 Ved vinduet.

KIELLAND, KITTY

- 27 Torvmyr på Jæren 1883.

NIELSEN, AMALDUS

- 28 Morgen ved Ny Hellesund 1893.

PETERSSEN, EILIF

- 29 Andrea Gram 1878.
- 30 Sandø 1884.

SCHEEL, SIGNE

- 31 Lysstudie 1884.

THAULOW, FRITS

- 32 Gate i Kragerø 1882.
- 33 Vinter, Sigdalselven 1885.
- 34 Fra Nord-Frankrike.

KABINETT 4

- BACKER, HARRIET
35 Fra Strålsjøen 1894.
- COLLETT, FREDERIK
36 Nysne 1892.
- HEYERDAHL, HANS
37 «Svart-Anna» 1887.
- KROHG, CHRISTIAN
38 Bakbord litt 1879.
39 Sovende barn 1885.
- PETERSSEN, EILIF
40 Mor Utne 1888.
- SKREDSVIG, CHRISTIAN
41 Vinjes fodedest «Pladsen»
i Telemark 1887.
- STRØM, HALFDAN
42 Portrett av kunstnerens mor 1885.

KVADRATSALEN

- ASTRUP, NIKOLAI
43 Jølsterstabbur 1905.
- EGEDIUS, HALFDAN
44 Spill og dans 1896.
- ERICHSEN, THORVALD
45 Landskap 1900.
- FOLKESTAD, BERNHARD
46 Loftinteriør 1905.
- HEYERDAHL, HANS
47 Søstrene 1887.
48 Skognymfe 1890.
- HOLBØ, KRISTEN
49 Sen kveld ved Sjoadalen 1902.
- KROHG, CHRISTIAN
50 Håret flettes 1882.
51 Mor og barn, Skagen 1885.
52 Gerhard Munthe 1885.
- MUNCH, EDVARD
55 Kunstnerens søster 1884.
54 Vår 1889.
55 Pikene på broen 1901.
59 Hvit natt 1901.

MUNTHE, GERHARD

- 57 Aften i Eggedal 1888.
58 Bondehaven 1889.

PETERSSEN, EILIF

- 59 Maleren Kalle Løchen 1885.

SOHLBERG, HARALD

- 60 Natteglød 1893.

STRØM, HALF DAN

- 61 Restaurationen 1888.

SØRENSEN, JØRGEN

- 62 Ved Vestre Akers prestegård 1887.
63 Vinterbillede 1888.

WERENSKIOLD, ERIK

- 64 Fra Telemarken 1885.
65 Professor Helland 1885.

DEN STORE SAL

Av svensk, dansk og fransk kunst er der også kjøpt en god del mindre verdige ting. Et lite utvalg herav er medtatt på utstillingen.

Det bemerkes at bildene i denne sal kun representerer et utvalg av de bilder fra oppryddingen, som ikke vil bli tatt med ved Nasjonalgalleriets nymontering.

AULIE, REIDAR

- 66 Jernbanen 1933.

BRAQUE, GEORGES

- 67 Nature Morte 1935.

BØRJE, C.

- 68 Eksterior.

EKELAND, ARNE

- 69 Vi arbeidsløse 1934.
70 Kabyssen 1935.
71 Nybyggerpike 1939.

EMOND, MARTIN

- 72 Gutt med en fugl.

FAABORG, FINN

- 73 Blomsterbuketten 1939.

FJELL, KAI

- 74 Voldsmannen 1935.
75 Modellenes hyldest 1936.
76 Kalven reiser seg 1936.

GIERSING, HARALD

77 Selvportrett.

GRÜNEWALD, ISAAC

78 Riddarholmskyrkan.
79 Katarinavägen.

HJERTEN, SIGRID

80 Liggende odalisk 1933.

JOLIN, EINAR

81 Tunis 1923.

JYNGE, GERT

82 Jordbruksarbeider 1937.

KROHG, PER

83 Vedhuggere 1922.
84 Akt 1934.

LARSEN, KARL

85 Stilleben 1931.

LUNDSTRÖM, VILHELM

86 Stilleben 1918.

MIDELFART, WILLI

87 Politiet angriper 1932

NAGELL ERICHSEN, EYOLF

88 Drøm 1933.

NIELSEN, JAIS

89 Linedanserske 1917.

PICASSO, PABLO

90 Le Guitare 1913.
91 Komposition.
92 Stilleben 1927.

RIAN, JOHS

93 Høstbrand, Flatdal 1957.

RUDE, OLAF

94 Nature Morte 1926.

SIMONSSON, BIRGER

95 Gosse ved Kåltan.

STORSTEIN, AAGE

96 Studie til «Storrennjøring» 1950.
97 Konstellasjon. Detalj av «Pinsefesten». Utkast til utsmykning av Krematoriet 1932.
98 Konstellasjon. Utkast til utsmykning av Krematoriet.

STRØMME, OLAV

99 Sildesteng 1958.

THYGESEN, RUDOLPH

100 Barbarer.

WANKEL, CHARLOTTE

101 Gutt med agurkranke 1930.

de WITT, ANTHONY

102 La Piazzetta di Lucca.

KABINETT 5

Billedene i de følgende 4 kabinetter, (5, 6, 7, 8) er et utvalg av de mange dårlige innkjøp av delvis gode malere. Billedene er for svake for Nasjonalgalleriet og bør om mulig innbyttes med bedre ting.

- AURDAL, LEON
103 Selvportrett 1938.

BACKER BERG, GEORG
104 Havnemotiv I 1935.

DEBERITZ, PER
105 Akt 1914.

HEIBERG, JEAN
106 Akt 1911.

KIELLAND, ELSE CHRISTIE
107 Lys natt 1936.

LINDBERG, ALF
108 Vinter.

SØRENSEN, HENRIK
109 Endymion 1913.
110 Fra Lom 1933.

KABINETT 6

- AAS, ALF-JØRGEN
111 Fra Svolvær 1938—39.

ENGSTRØM, LEANDER
112 Midnattsol i Norrland.

GROMAIRE
113 La Laveuse 1926.

HØGBERG, KARL
114 Hestelæting 1930.

LIE-GJEMRE
115 Kopi etter Goya.

MØLLER, SIGURD
116 Åpent vindu I.

NIELSEN, FINN
117 Fra Trondhjem 1940.

SCHULTZ, ALEXANDER
118 Elven 1937.
119 Baklia 1940.

KABINETT 7

BRANDT, ERIK

120 Stilleben 1931.

ERIXSSON, SVEN

121 Barna og de hvite murene 1935.

HEIBERG, JEAN

122 Skjærgårdsbilleder 1915.

123 Før starten 1933.

KROHG, PER

124 Interior 1931.

REVOLD, AXEL

125 Ved havet 1916.

THYGESEN, RUDOLPH

126 Landskap med rognebær 1916.

127 Syndere i sommersol 1931.

128 Under Skogshorn 1936.

KABINETT 8

DEBERITZ, PER

129 Landskap fra Skåtøy 1924.

GAUGUIN, POLA

130 I haven 1923.

GRÜNEWALD, ISAAC

131 Karl Johans Torg, Stockholm.

HAALKE, HJALMAR KR.

132 Søstrene 1936.

JENSEN, AXEL P

133 Strandfogdens have 1931.

KROHG, PER

134 Frokost i det grønne 1933.

MÆHLE, OLE

135 Fiskevær i måneskinn 1930.

SAARINEN, YRJÖ

136 Landskap fra Hyvinge.

SIMONSSON, BIRGER

137 St. Anne, Provence 1923.

SØNDERGAARD, JENS

138 Etterår 1924.

EDVARD MUNCH
Kunstnerens søster. 1884.

CHRISTIAN KROHG
Mor og barn. Skagen 1883.

AAGE STORSTEIN
Konstellasjon. Detalj av «Pinsefesten». Utkast til utsmykning av
Krematoriet 1932.

HANS HEYERDAHL.
Sostrene. 1887.

KAI FJELL.
Modellenes hyldest. 1936.

ARNE EKELAND
Nybyggerpike. 1939.